

چارچوب حقوقی تجارت خارجی ایتالیا

(با تأکید بر روابط با ایران)

(قسمت سوم)

● تهیه و تنظیم: رضا پاکدامن

کشورهای در حال توسعه با مشارکت شرکت‌های عمومی یا خصوصی کشورهای مزبور یا سایر کشورها تشکیل می‌گردد، وام‌های اعتباری چرخشی پرداخت می‌گردد. به موجب تصمیم کمیته توسعه همکاری‌ها، وام‌ها می‌تواند حداکثر ۷۰ درصد از اولین ۱۰ میلیارد لیر دارایی شرکت‌های ایتالیایی و حداکثر ۵۰ درصد برای مازاد بر این رقم تا ۲۰ میلیارد لیر باشد.

۱۲-۷- همکاری‌های چندجانبه

مشارکت ایتالیا در همکاری‌های چندجانبه به سه شکل صورت می‌گیرد:

الف- مشارکت در سرمایه بانک‌ها و صندوق‌های بین‌المللی

ب- مشارکت در فعالیت‌های اتحادیه اروپایی (EU)

ج- مساعدت به سازمان‌های بین‌المللی

الف- مشارکت در سرمایه بانک‌ها و صندوق‌های بین‌المللی

مشارکت ایتالیا در منابع مالی بانک‌ها و صندوق‌های توسعه بین‌المللی از ۲۹۵ میلیارد لیر در سال ۱۹۸۱ به ۷۱۰ میلیارد لیر در سال ۱۹۸۶ جهش داشته است و این رقم ۵۵ درصد از کل کمک‌های چندجانبه ایتالیا را تشکیل می‌دهد. این شیوه مشارکت

۱۲-۵- صندوق اعتبارات چرخشی^۱

کمک‌های اعتباری این صندوق توسط مدیرکل بعد از اظهارنظر کمیته وزرا در مورد همکاری برای توسعه، به دولت متقاضی داده می‌شود. این اعتبار برای تأمین مای طرح‌های توسعه و کارهای در سطح وسیعی که مستلزم تهیه و تأمین تأسیسات و ماشین‌آلات می‌باشد، همچنین تأمین مالی مربوط به مخارج عمومی اختصاص خواهد یافت. این گونه برنامه‌ها عمدتاً لازم است که از سرمایه‌گذاری اقتصادی عظیمی با قابلیت سوددهی کافی به منظور تضمین بازپرداخت برخوردار باشند. شرایط اعطای کمک‌های اعتباری به نحوی تعیین می‌گردد که با توانایی کشور ذینفع در بازپرداخت‌ها مطابقت داشته باشد.

میزان این کمک‌ها از حداقل ۴۰ درصد تا حداکثر ۶۰ درصد و بعضاً فراتر از آن می‌رسد. در بعضی از موارد، ابزارهای کمک اعتباری با وام‌های تجاری مرتبط می‌گردد. این نوع اعتبار، اعتبار ترکیبی^۲ بوده و حداقل کمک به ۳۰ درصد رسیده است.

۱۲-۶- مؤسسات اقتصادی مختلط

به موجب قانون شماره ۴۹، به شرکت‌های ایتالیایی برای پوشش ریسک سرمایه‌گذاری در مؤسسات اقتصادی مختلط که در

۱۲-۸- اولویت‌های جغرافیایی

اولویت‌های جغرافیایی برای کمک‌های مستقیم ایتالیا عبارتند از:

الف- مناطقی که نیازهای اساسی مبرمی برای جامعه بر اثر عوامل غیرمترقبه یا عوامل بومی، به وجود آمده است.

ب- مناطقی که نیاز به تسهیل آغاز یا تجدید حیات برنامه‌های توسعه اقتصادی وجود داشته و عوامل منفی از جمله سقوط قیمت مواد اولیه (به عنوان منبع اصلی درآمد کشور) یا بحران‌های بدهی تأثیرگذار باشند.

پ- مناطقی دارای ارتباطات نزدیک تاریخی، فرهنگی و قومی با ایتالیا

ت- مناطقی نیازمند به تقویت زمینه‌های اقتصادی و ظرفیت‌های تولیدی، با هدف تحکیم نهادهای دموکراتیک

ث- مناطقی که در راستای منافع مشترک برای ادغام و تکمیل‌سازی بیشتر اقتصادها گام برمی‌دارند.

ج- مناطقی که تحرک‌بخشی به منابع طبیعی و مالی آن می‌تواند نوایند جانبی داشته باشد.

چ- مناطقی که در جهت ادغام‌های منطقه‌ای حرکت می‌کنند.

۱۲-۹- اولویت‌های بخشی

طبق قانون شماره ۳۸ بخش‌های اقتصادی وسیعی در چارچوب همکاری ایتالیا با کشورهای دیگر در نظر گرفته شده است، که عبارتند از: کشاورزی، انرژی، صنعت، تجارت، امور زیربنایی، بهداشت، خدمات اجتماعی و فرهنگی، آموزش، تحقیقات علمی و فنی.

۱۳-۹- بخش کشاورزی و تولید مواد غذایی

اولویت همکاری دولت ایتالیا در زمینه کشاورزی و تولید مواد غذایی، هدف نیل به خودکفایی و تغذیه سالم کشورهای ذینفع از طریق افزایش تولید، ارائه فن‌آوری‌ها و ابزارهایی که به بهترین وجه قابل تلفیق در اقتصاد مالی و اوضاع طبیعی کشورهای ذینفع باشد، را دنبال می‌کند.

برنامه‌های در نظر گرفته شده برای این بخش عبارتند از:

۱- گسترش زمین‌های زیرکشت از طریق استفاده بهینه از منابع آب، جلوگیری از فرسایش خاک و غیره

۲- افزایش بهره‌وری از طریق به‌کارگیری کود شیمیایی و سم، اصلاح بذر، فن‌آوری‌های پیشرفته کشاورزی، پرورش احشامی که

توسط همکاری خزانه‌داری و وزارت خارجه ایتالیا سیاست‌گذاری و اجرا می‌گردد. ضمن اینکه تخصیص منابع مستلزم تصویب پارلمان است. مهم‌ترین مشارکت ایتالیا در این زمینه، با بانک جهانی است، که ایتالیا تقریباً ۸۳ میلیارد لیر طی پنج سال ۸۵-۱۹۸۱ اعطا کرده است. این رقم برای دوره ۸۸-۱۹۸۵ به ۴۵۰ میلیارد لیر رسید.

ب- مشارکت در برنامه‌های اتحادیه اروپایی

تعهدات ایتالیا در برنامه‌های جامعه اروپایی (EC) که بعداً به اتحادیه اروپایی (EU) دوره ۸۶-۱۹۸۱ بالغ بر ۱۸۳۲ میلیون لیر بود که این رقم ۳۴ درصد از کل کمک‌های چندجانبه این کشور را تشکیل می‌دهد.

طی سال‌های اخیر تنوع بیشتری در شیوه‌های همکاری‌های اتحادیه اروپایی به وجود آمده است. کمک‌های اتحادیه اروپایی بر اساس منشأ آنها قابل به تفکیک می‌باشند. دو نهاد اصلی مسئول در این زمینه، عبارتند از: صندوق اروپایی توسعه (EDF) و صندوق‌های جامعه، صندوق اروپایی توسعه، آژانس اعطای وام طبق موافقت‌نامه‌های منعقد شده بین اتحادیه اروپایی و کشورهای آفریقا، اقیانوسیه و کارائیب است.

بانک اروپایی سرمایه‌گذاری^۵ که در چارچوب اتحادیه اروپایی فعالیت دارد، متعهد به تأمین مالی طرح‌های توسعه در گروه کشورهای آفریقا، اقیانوسیه و کارائیب گردیده است و برای دوره ۹۰-۱۹۸۵ حداکثر ۱۵۰۰ میلیون واحد پول اروپایی (ECU) اختصاص داده است.

پ- مشارکت در سازمان‌های بین‌المللی

کشور ایتالیا دوره ۸۶-۱۹۸۱ بالغ بر ۱۰۵۶ میلیارد لیر به سازمان‌های بین‌المللی پرداخت کرده است، که این مبلغ، معادل ۱۹/۶ درصد از کل کمک‌های چندجانبه این کشور را تشکیل می‌دهد. بیشترین بخش از این کمک‌ها به سازمان جهانی بهداشت (WHO)، سازمان ملل متحد و سازمان غذا و کشاورزی (FAO) بوده است. سایر نهادهای وابسته به سازمان ملل متحد از جمله برنامه توسعه سازمان ملل متحد (UNDP)، برنامه جهانی غذا (WFP) و صندوق بین‌المللی کودکان سازمان ملل متحد (UNICEF) نیز از کمک‌های ایتالیا بهره‌مند شده‌اند.

ایتالیا اعطاء می‌گردد.

ت- امور زیربنایی

اولویت‌های همکاری دولت ایتالیا در بخش امور زیربنایی عمدتاً در زمینه حمل و نقل، مخابرات و منابع آبی است. طی دوره ۸۵-۱۹۸۱ حدود ۱۱ درصد از کل کمک‌های صندوق همکاری و حدود ۲۳ درصد از کمک‌های اعتباری صندوق اعتبارات گردشگری به این بخش اختصاص داده شده است.

از نظر جغرافیایی، منطقه دریای مدیترانه با تأمین مالی ۱۸ طرح و منطقه آمریکای لاتین با ۱۱ طرح، رتبه‌های اول و دوم را از لحاظ دریافت کمک‌ها به خود اختصاص داده بودند.

سیاست دولت ایتالیا برای همکاری در بخش حمل و نقل، دو هدف را دنبال می‌کند.

اول، احیای تأسیسات حمل و نقل موجود

دوم، ایجاد امکانات زیربنایی جدید و پیشرفته

در بخش ارتباطات مخابراتی، کمک‌های ایتالیا عمدتاً در زمینه توسعه شبکه خدمات تلفنی متمرکز گردیده است.

ث- بخش صنعت

طی دوره ۸۵-۱۹۸۱ حدود ۱۴ درصد از کمک‌های صندوق اعتبارات گردشگری به بخش صنعت اختصاص یافته بود اهداف اساسی همکاری ایتالیا در بخش صنعت عبارت است از: ایجاد ارزش افزوده و اشتغال محلی به همراه ارتقاء ظرفیت‌های بالاتر تولیدی و شناسایی ظرفیت‌های بالقوه بخش خصوصی، سایر اهداف ایتالیا در کمک به بخش صنعت کشورهای دیگر، افزایش درجه ادغام این صنایع با صنایع ایتالیا و تسهیل روابط عملی با بخش‌هایی از صنایع که دارای بیشترین توانایی در پیشرفت کشورهای ذینفع دارند، می‌باشد.

ج- منابع طبیعی و محیط زیست

دولت ایتالیا بر این اعتقاد است که توسعه کشورهای جهان سوم به منظور توسعه اقتصادی (از طریق استفاده از منابع اولیه و منابع انرژی) همچنین ایجاد شرایط بهداشتی و ارتقاء سطح زندگی، مستلزم حفاظت و بهبود وضعیت منابع طبیعی و محیط زیست است.

بنابراین همکاری‌های ایتالیا در زمینه‌های کشاورزی، امور زیربنایی و صنعت با احساس ضرورت مقابله با تخریب زیست

دارای مقاومت بیشتری در مقابل امراض و خشکسالی باشند.

۳- بهبود بخشیدن به امور زیربنایی حمایت‌کننده از بخش کشاورزی، از جمله وسایل ارتباطی، تأسیسات انبارداری و تحقیقات

۴- اجرای طرح‌های توسعه کشاورزی در ارتباط با پرورش دام، شیلات و جنگل‌داری

۵- اتخاذ تدابیر لازم برای کاهش اساسی ضایعات غذایی

ب- مراقبت‌های بهداشتی

اقدامات در این بخش، تقویت پزشکی امور اساسی و پزشکی بازدارنده، همچنین بهبود کمک‌رسانی به جمعیت‌های دور از مراکز شهری را شامل می‌گردد. معادل ۱۳ درصد از کل حجم کمک توسعه عمومی به بخش خدمات بهداشتی اختصاص یافته است. جنوب منطقه صحرا در قاره آفریقا از نظر جغرافیایی بیشترین بهره را از این نوع کمک دولت ایتالیا برده است.

تمایل دولت ایتالیا به تلفیق اقدامات در مورد امور بهداشتی با امور کشاورزی، صنعتی و زیربنایی با بیشترین حد مشارکت مردمی است.

پ- آموزش

آموزش نقش فزاینده‌ای در همکاری‌های بین‌المللی ایتالیا به خود اختصاص داده است. تلاش گردیده است به منظور ایجاد نیروهای کار ماهر در سطوح مختلف، در اجرای هر فعالیت توسعه، عنصر آموزش ملحوظ گردد. با این دیدگاه برنامه «آموزش آموزش‌دهندگان» با هدف دستیابی به حداکثر کارایی دنبال می‌گردد.

در همین رابطه، به عنوان بخشی از برنامه آموزش در محل، دوره‌هایی برای کارکنان فنی و اجرایی درگیر در فعالیت‌های اقتصادی کشورشان در ایتالیا برگزار می‌گردد.

طی سال ۱۹۸۵، برنامه‌های آموزشی در ایتالیا، ۱۰۰ میلیارد لیر اعتبار جذب کردند.

طیف گسترده این برنامه‌های آموزشی از دوره‌های اساسی تخصصی در بخش‌های مختلف اقتصادی تا همکاری‌های آموزشی در سطح دانشگاه را شامل می‌گردد. برنامه‌های آموزشی در ایتالیا شامل دوره‌های ارائه شده به همه کشورهای در حال توسعه دارای زبان و موقعیت جغرافیایی مشترک و دوره‌های درخواستی توسط یک کشور می‌باشد. سالانه حدود سه‌هزار فرصت مطالعاتی در

چارچوب تعهداتش در مقابل سازمان جهانی تجارت (WTO) و اتحادیه اروپایی (EU)، از جمله مقررات مربوط به پول واحد اروپایی (EURO)، بطور محسوسی شفاف و تسهیل یافته است، که همین موضوع زمینه توسعه تجارت خارجی این کشور را فراهم ساخته است.

توانین ایتالیا ویژه توسعه همکاری‌ها با کشورهای در حال توسعه، طیف وسیعی از زمینه‌های همکاری از جمله در بخش‌های کشاورزی، انرژی، صنعت، تجارت و آموزش و پرورش را شامل می‌گردد که می‌تواند مبنای خوبی برای توسعه همکاری‌های دوجانبه ایران و ایتالیا در این زمینه باشد.

سیاست تجارت خارجی کشور ایتالیا نیز گسترش روابط با کشورهای در حال توسعه خصوصاً کشورهای آسیایی استوار گردیده است. برای تحکیم روابط دوجانبه ج.ا.ایران و ایتالیا لازم است موافقت‌نامه‌هایی در زمینه‌های مختلف بین طرفین به امضا برسد. در حال حاضر، اگرچه چند یادداشت تفاهم بین مقامات دو کشور به امضا رسیده است، لیکن تنها موافقت‌نامه لازم‌الاجرا بین دو کشور در زمینه حمل و نقل کالا است.

در صورتی که در زمینه‌های مهمی از جمله بازرگانی، سرمایه‌گذاری خارجی، اجتناب از پرداخت مضاعف و تریبیت نیروی انسانی متخصص لازم است دو کشور چارچوب حقوقی مورد نیاز را ترسیم کنند.

بالاخره اینکه، به نظر می‌رسد از عوامل چهارگانه فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و حقوقی تأثیرگذار بر سطح تجارت بین کشورها عوامل سه‌گانه اول، در حال حاضر به صورت مؤثری وجود دارد، لیکن عوامل حقوقی در سطح مطلوب و هم‌تراز با سایر عوامل شکل نگرفته‌اند. انعقاد موافقت‌نامه‌های دوجانبه در محورهای مهم همکاری می‌تواند این مجموعه عوامل را بطور مؤثر فعال سازد.

ادامه دارد...

پی‌نوشت‌ها

- 1- The Revolving Fund (credits)
- 2- Mixed Credit
- 3- European Development Fund (EDF)
- 4- Community Funds
- 5- European Investment Bank
- 6- Basic medicine and preventive medicine
- 7- Public Development Aid

محیطی و تأمین خدمات اساسی در شهرهای بزرگ که بیشترین لطمه را از آلودگی محیط زیست تحمل می‌کنند، ناشی می‌گردد.

چ- انرژی و مواد اولیه

اولویت‌های دولت ایتالیا در مشارکت در طرح‌های مربوط به بخش انرژی و مواد اولیه، شناسایی منابع جدید انرژی به منظور کاهش وابستگی کشور ذینفع به واردات در این زمینه می‌باشد. طی دوره ۸۵-۱۹۸۱ بالغ بر ۸/۸ درصد از کل کمک‌های اعطایی ۳۴/۶ درصد از کل کمک‌ها به صورت اعتبار ایتالیا به این بخش اختصاص یافته بود.

در مراحل اولیه اجرای این کمک‌ها، به برنامه‌ریزی انرژی اختصاص داشت. در مراحل بعدی از سال ۱۹۸۳ به بعد، توسعه افقی و بین بخشی به منظور ایجاد ارتباط مؤثر با تحولات جهانی دنبال می‌گردد. در همین راستا، توجه خاصی به آموزش نیروهای انسانی کشورهای ذینفع به منظور امکان استفاده و به‌کارگیری تکنولوژی‌های روز معطوف گردیده است.

ح- ارتقاء جایگاه زنان

قانون جدید شماره ۴۹ ایتالیا، جایگاه کافی برای وضعیت زنان در برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در کشورهای جهان سوم در نظر گرفته شده است.

این رویکرد ایتالیا، الهام گرفته شده از کنفرانس جهانی حقوق زنان برگزار شده در سال ۱۹۸۵، همچنین تجربیات این کشور در این زمینه خصوصاً در زمینه کارهای داوطلبانه می‌باشد.

۱۳- نتیجه گیری

کشور ایتالیا از لحاظ میزان جمعیت و وضعیت آب و هوایی شباهت‌های زیادی با ج.ا.ایران داراست. به دلیل نزدیکی جغرافیایی، دو کشور دارای سابقه طولانی در روابط دوجانبه بوده‌اند، بر همین اساس درک متقابل فرهنگی بین ج.ا.ایران و ایتالیا بیش از سایر کشورهای غربی است، همین عامل نیل به تفاهم در سایر زمینه‌ها برای مردم دو کشور به عنوان دو تمدن بزرگ تاریخ بشریت، را بسیار تسهیل می‌بخشد.

مذاکرات مثبت مقامات عالی رتبه پارلمانی و دولتی دو کشور طی دو سال اخیر، حاکی از عزم سیاسی دو کشور برای گسترش روابط همه‌جانبه از جمله تجارت است.

مقررات تجاری، خصوصاً مقررات تجارت خارجی ایتالیا، در